

SENJA
KOMMUNE

Planprogram

Kommunedelplan for naturmangfold Senja kommune

Innledning

Senja kommune har gjennom kommuneplanens samfunnsdel satt seg mål om å ha en miljø-, klima- og arealpolitikk som sikrer dagens og kommende generasjoners behov og valgmuligheter. Kommunen har også erklært klimakrise. Som et grunnlag for å oppnå de mål kommunen setter seg i forhold til bærekraft er det viktig at kommunen har oversikt over naturmangfoldet samt miljø- og klimautfordringer i kommunen.

Det er mange trusler mot naturmangfoldet. På verdensbasis er nedbygging av arealer den største, tett fulgt av andre årsaker som forurensning, for mye høsting og spredning av skadelige organismer. I fremtiden vil klimaendringer bli en økende trussel.

For at Senja kommune skal kunne forvalte naturmangfoldet på en god måte er det viktig at administrasjon og politikere har oversikt over aktuelle lokale naturtyper, arter og deres leveområder og hva som påvirker de og hvordan man kan unngå tap av naturmangfold.

Staten har oppfordret kommuner til å lage kommunedelplaner som synliggjør lokalt naturmangfold. Senja kommune er en av flere utvalgte kommuner i Norge som får støtte fra Miljødirektoratets prosjekt for utarbeidelse av kommunedelplaner for naturmangfold i kommunene.

Formålet med planarbeidet

Kommunedelplan for naturmangfold skal løfte naturforvaltninga og bidra til å ta vare på naturen i Senja kommune gjennom bærekraftig forvaltning av natur og arealer.

Kommunedelplan for naturmangfold skal:

- føre til økt kunnskap og bevissthet om kommunens naturmangfold
- vise hvordan man kan bidra til å ta vare på naturmangfoldet
- være et styringsverktøy for kommunen i spørsmål knyttet til naturmangfold
- være grunnlag for arbeidet med samfunns- og arealplanlegging

God kunnskapsoversikt, økt kompetanse og tydelige strategier for forvaltning av natur vil forenkle saksbehandlingen, og gi et bedre beslutningsgrunnlag når ulike interesser skal avveies i arealforvaltningen. Planen vil også skape grunnlag for bedre forutsigbarhet for næringsliv, utbyggingsinteresser og innbyggere.

Rammer og premisser

Dette |

Senja kommune har søkt Miljødirektoratet og mottatt 125.000,- i støtte for å utarbeide en slik plan (<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2020/april-2020/vis-fram-naturmangfoldet-i-kommunale-planer/>)

Utvalg for samfunnsutvikling skal være styringsgruppe for planarbeidet. Oppstart varsles når utkast til planprogram fremlegges for utvalget.

Planens rammer

Kommunedelplanen skal utarbeides som en overordnet temaplan, med mål, strategier og handlingsplan etter plan- og bygningslovens prosesskrav til en kommunedelplan. Varsel om oppstart av arbeidet med kommunedelplanen for naturmangfold gjøres samtidig med at planprogrammet legges ut på offentlig ettersyn.

Kommunedelplanen for naturmangfold vil ikke bli et juridisk bindende dokument, men skal være grunnlag for utarbeidelse og revidering av kommuneplanens arealdel og avgjørelser som kan ha betydning for naturmangfoldet. Planen skal synliggjøre kommunens utfordringer og muligheter med tanke på å ivareta naturmangfoldet i kommunen. Planen skal utarbeide overordnede føringer og strategier for hvordan naturmangfoldet i kommunen skal ivaretas i fremtiden. Det skal utarbeides en handlingsplan som skal revideres årlig i forbindelse med kommunes handlingsdel med økonomiplan.

Kommunedelplanen vil ikke gi direkte retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging eller for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn. Det vurderes derfor slik at planen ikke kommer innenfor de rammer som krever konsekvensutredning jf. plan og bygningslovens § 4-2.

Nasjonale og regionale føringer

Det er et viktig prinsipp at kommunen i sin planlegging skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver og at all kommunal planlegging skal legge statlige og regionale pålegg og retningslinjer til grunn.

Regjeringen legger i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge.

Regjeringen legger stor vekt på å ivareta truet natur, og at økosystemene sikres god tilstand. Kommunene har et særlig stort ansvar for å bidra til dette i sin planlegging, blant annet ved å sikre utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven. Meld. St. 14 (2015–2016) Natur for livet — Norsk handlingsplan for naturmangfold beskriver hvordan regjeringens politikk skal bidra til å ta vare på naturmangfoldet.

Nasjonale miljømål

Norge har 23 mål for miljø. Utviklingen måles ved hjelp av miljøindikatorer. De [nasjonale målene for naturmangfold](#) er:

- Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester.
- Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen for truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres.
- Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner.

Troms og Finnmark fylkeskommune har etter sammenslåing til ett fylke ikke utarbeidet egne planer eller strategier for klima og miljø.

Regional forvaltningsplan for vannregion Troms og Finnmark 2021- legges ut til høring våren 2021.

Kommunale føringer

For Senja kommune er det viktig at målene som er satt i nasjonal politikk for klima, transport, bolig, helse og sosial rettferdighet følges opp på måter som svarer til behovene i vår kommune.

Senja kommune har gjennom sin samfunnsplan slått fast at kommunen skal ha en miljø-, klima- og arealpolitikk som sikrer dagens og kommende generasjoners behov og valgmuligheter/bærekraft.

Kommunen har gjennom planstrategien valgt ut 7 bærekraftsmål som skal vektlegges spesielt.

Senja kommune prioriterer følgende av FNs mål:

Mål 3 God Helse
Å sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Mål 11 Bærekraftige byer og samfunn
Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

Mål 4 God utdanning
Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme mulighet for livslang læring for alle.

Mål 13 Stoppe klimaendringene
Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Mål 8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst
Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Mål 17 Samarbeid for å nå målene
Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Mål 9 Innovasjon og infrastruktur
Bygge robust infrastruktur og fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon.

Kommunen er pålagt en rekke plikter innen miljøforvaltningen gjennom ulike miljørelaterte lover. De to mest sentrale lovene er plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven.

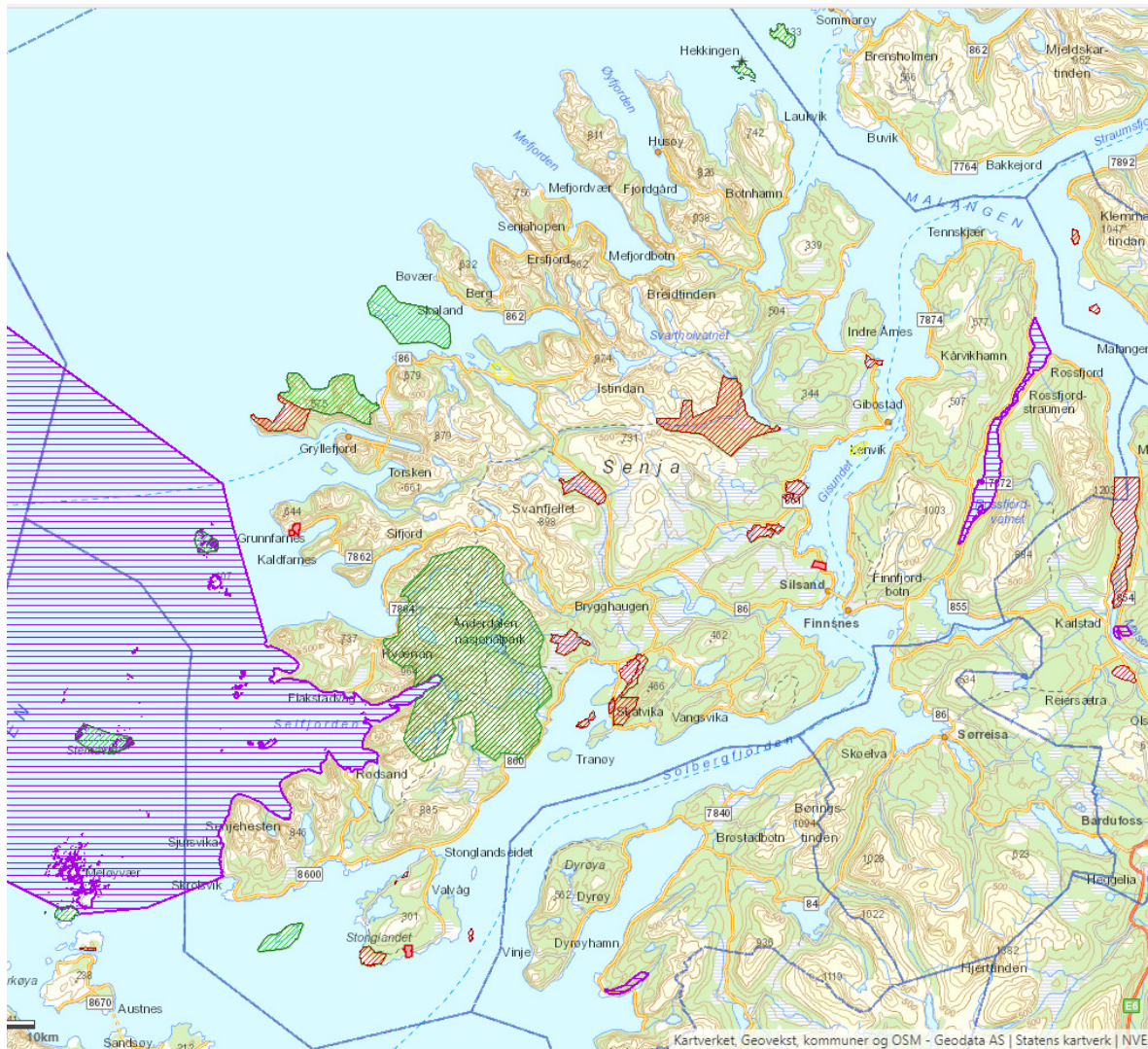
Plan- og bygningsloven er grunnlaget for å styre arealbruken og skal sikre en samordning og avveining av samfunnsinteresser.

Naturmangfoldloven gjelder for alle sektorer som forvalter naturmangfold eller tar beslutninger som har konsekvenser for naturmangfoldet. Aktiviteter som i utgangspunktet reguleres av annen lovgiving skal vurdere saken etter miljøprinsippene fra naturmangfoldloven, og vurderingen skal fremgå av beslutningen.

Andre viktige miljørelaterte lovene er:

- Forurensningsloven	- Miljøinformasjonsloven
- Friluftsløven	- Motorferdselloven
- Jordloven	- Skogloven
- Klimaløven	- Vann- og kloakkavgiftsloven
- Kulturminneløven	- Viltloven
- Laks- og innlandsfiskloven	-

Figur 1 Kart over Senja kommune og ulike typer verneområder, inkl. foreslått vern.

Planområdet

Senja kommune ble opprettet 1.1.2020 etter sammenslåing av de fire tidligere kommunene Berg, Lenvik, Torsken og Tranøy. Kommunen har ca. 15 000 innbyggere og består av ca. 1860 km² landareal. Øya Senja er Norges nest største øy, og kommunen består i tillegg av en fastlandsdel.

Senja kommune består av store og mangfoldige naturområder som strekker seg fra storhavet på yttersiden av Senja med et rikt marint liv bestående av viktige fiskeområder, områder med tareskog, skjellsandområder og flere registrerte områder med koraller. Øya Senja har en variert geologi og natur, av mange kalt et Norge i miniatyr. Landskapet varierer fra steile fjell som går rett i havet, til høyfjell, myrer og skogsområder med lauvtrær og kystfuru. Det er flere vassdrag og innsjøer med anadrom fisk i kommunen og mellom øya og fastlandet ligger et åpent fjordsystem. Fastlandsdelen av Senja grenser i nord mot den nasjonale laksefjorden Malangen. Her finner vi også Rossfjordstraumen, et poll- og strømsystem med ferskvann øverst og sjøvann i dypet. Området er vernet som marint verneområde.

Variasjonen og rikdommen i naturmangfold er reflektert i antall verneområder i kommunen. I tillegg til Ånderdalen nasjonalpark har kommunen 22 andre verneområder. Et område i Andfjorden er i tillegg under utredning som marint verneområde.

Både sjø og land er viktige arealer for kommunen i forhold til næringsaktivitet, friluftsliv og som kulturbærer. Hele kommunen inngår derfor i planområdet, inkludert kommunens sjøarealer.

Innhold og utredninger

Kommunedelplan for naturmangfold skal være kunnskapsgrunnlag for kommunens arealplanlegging, både i forbindelse med kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner samt behandling av enkeltsaker etter plan- og bygningsloven.

En av hovedoppgavene i planen vil være å sammenstille og synliggjøre allerede eksisterende kunnskap om naturmangfoldet, spesielt med vekt på viktige naturtyper og sårbare arter.

Hovedkildene til data vil være allerede gjennomførte undersøkelser, som ulike typer naturkartlegginger. Det kan også være innspill og data samlet inn i forbindelse med tidligere planarbeid. Innsamlingen og sammenstillingen av data skal også være med på å avdekke eventuelle hull i kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet. Opplysningen skal kunne benyttes som grunnlag for senere undersøkelser eller krav om nærmere undersøkelser. Om man finner rom for det kan det gjennomføres nye kartlegginger underveis i prosessen.

Beskrivelse av naturtyper

Alle utvalgte naturtyper som er beskrevet i kommunen skal presenteres i planen. I beskrivelsen skal det også fremkomme hvorfor naturtypene er viktig, hvilke arter naturtypen omfatter, hvilke økosystemtjenester naturtypen bidrar med.

Beskrivelse av truede arter

Stadig flere arter står i fare for å bli utryddet. De viktigste årsakene til dette er ødeleggelse av leveområder, overbeskatning og klimaendring. Planen skal gi en oversikt over hvilke truede arter som har sitt naturlige leveområde i kommunen, identifiseres hvilke trusler de er utsatt for og hvilke naturtyper de er knyttet til.

Oversikt over verneområder, status og tiltaksplaner

Senja kommune har som nevnt mange verneområder, planen skal gi en oversikt over disse og formålet med de ulike områdene og i hvilken grad det er utarbeidet tiltaksplaner til områdene.

Beskrivelser av aktuelle trusler

Planen skal gi en oversikt over aktuelle trusler mot naturmangfoldet i kommunen. Beskrivelsen skal også tilkjennegi hvordan disse truslene kan unngås, evt. avbøtende tiltak som kan iverksettes. Aktuelle trusler er fremmedarter, arealendringer, klimaendringer, forurensning og overhøsting.

Vurdering av behov for videre kartlegging

Det skal gjøres en vurdering av hvilke områder som bør prioriteres i fremtidige kartlegginger. Dette kan være områder som er aktuell for fremtidige utbygginger eller annen aktivitet som kan påvirke naturmangfoldet, eller områder hvor det er høy sannsynlighet for at det finnes viktige naturtyper.

Utvikling av strategier for bevaring av naturmangfold

Planen skal beskrive tydelige strategier for beslutningstaking og hvordan det skal arbeides med å hindre tap av viktige naturtyper i kommunen.

Kommunedelplanen for naturmangfold skal gi tydelige føringer for hvilke lokaliteter og strukturer som er ønskelig å opprettholde. Det skal lages føringer for hvordan disse områdene kan settes av i fremtidige planer.

Det skal utarbeides konkrete forslag til hvordan man kan unngå konflikt mellom utbygginger og viktige naturverdier, samt forslag til aktuelle avbøtende tiltak.

Det skal redegjøres for hvordan naturmangfold skal utredes ved framtidige planer om utbygging.

Strategien skal beskrive hvordan man skal handle når det oppstår situasjoner der kommunen må avveie ivaretagelse av natur mot annen bruk av arealene, bla. gjennom krav til kunnskapsinnhenting og vurdering av avbøtende tiltak.

Handlingsplan for naturmangfold

Kommunedelplanen for naturmangfold skal ha en konkret handlingsplan med følgende tema:

- tiltak for å styrke kunnskapen om naturmangfoldet i kommunen
- tiltak knyttet til bekjemping av uønskede fremmede arter
- forslag til fremtidige kartlegginger og utredninger
- tiltak for å dempe konflikt mellom samfunnsinteresser og naturinteresser

Planprosess og fremdriftsplan

Organisering

Styringsgruppe

Utvalg for samfunnsutvikling skal være styringsgruppe for planarbeidet og skal gjennom aktiv medvirkning være med på å utforme planen.

Administrativ organisering

Planen skal i stor grad skal utarbeides av kommunens administrasjon, men det kan være aktuelt å hyre inn ekstern bistand til deloppgaver. Planarbeidet vil bli ledet av plan og utvikling. Det nedsettes en administrativ faggruppe med ansatte fra landbruk og miljø og plangruppen. Disse skal bidra med å utføre konkrete arbeidsoppgaver knyttet til planarbeidet.

Referansegruppe

Innsigelsesmyndigheter kan ikke fremme innsigelse til en tematisk kommunedelplan, men planarbeidet vil gi grunnlag for tidlig dialog og samarbeid mellom kommunen og andre sektormyndigheter. Representanter fra Troms og Finnmark fylkeskommune, Statsforvalteren for Troms og Finnmark, Fiskeridirektoratet og Forum for natur og friluftsliv inviteres til å delta i en referansegruppe som skal bidra med innspill og råd til planarbeidet.

Medvirkning

Det er en målsetting for arbeidet å skape en god planprosess gjennom medvirkning, samtidig som prosesskravene i plan- og bygningsloven oppfylles. Medvirkning skal bidra til at deltakeren både får mer kunnskap og bidrar til å bygge kunnskap om naturmangfoldet i kommunen.

Lokalutvalg og ulike organisasjoner (grunneierlag, naturforeninger, bondeorganisasjoner, fiskeriorganisasjoner) og skoler vil bli invitert til å bidra aktivt i prosessen.

Senja kommune vil i samme periode jobbe med flere ulike planer på områder som klima/miljø, kulturminner, friluftsliv og ferdselsårer i naturen. Det er derfor naturlig å samkjøre noen prosesser i forhold til medvirkning. Innbyggerne skal gis mulighet til aktiv medvirkning i arbeidet med alle planer.

I en tid der sosial distansering fortsatt er nødvendig er det viktig å finne gode digitale løsninger for medvirkning når slike prosesser ikke kan gjennomføres som fysiske møter.

Digitale møter, informasjon via nettsider og sosiale media vil være viktige kanaler for informasjon om arbeid med planen og mulighet for medvirkning. Det er aktuelt å ha informasjons- og medvirkningsmøter både fysisk og digitalt. Det skal være mulig å gi innspill gjennom å sende inn kart, bilder og skriftlige innspill via kommunens nettside. Vi ønsker også å stimulere til en digital dugnad med å gi opplæring i bruk av artsobservasjoner.no for å stimulere til at flere registrerer arter i denne portalen.

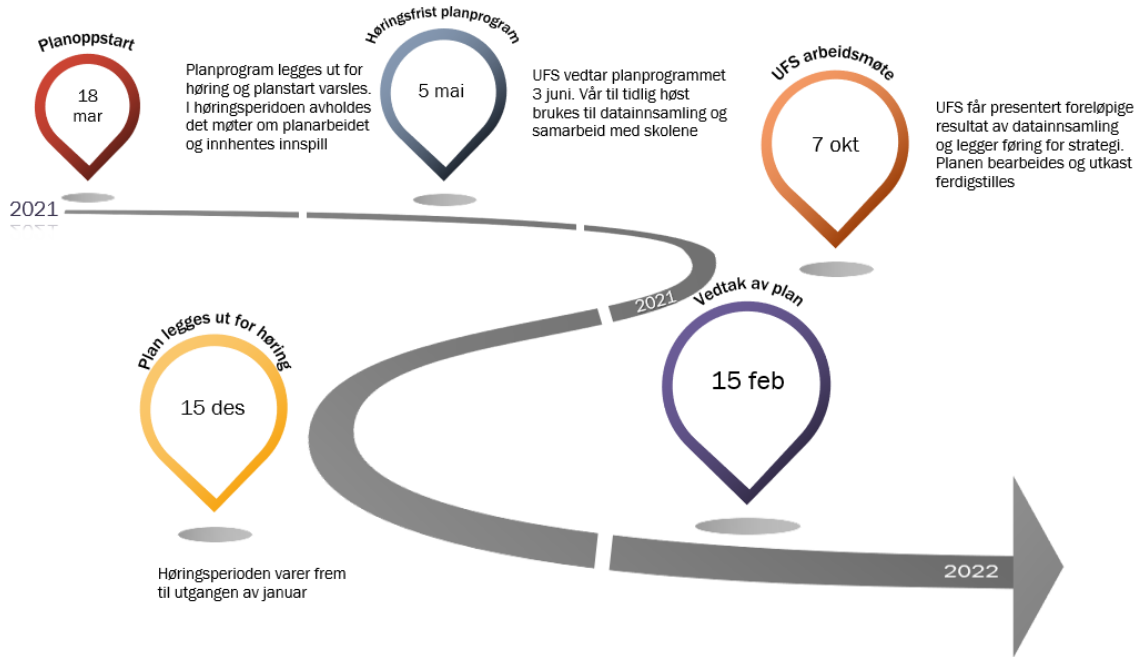
Det søkes å få til et aktivt samarbeid med skolene i kommunen. Det gjelder både underveis i planprosessen, men også i oppfølging av handlingsplan. Målgruppen vil primært være mellomtrinnet.

Mye av arbeidet med innsamling av materiale vil foregå vår/sommer 2021, og ferdig plan skal legges ut for høring høsten 2021, med mål om sluttvedtak i februar 2022.

Fremdriftsplan

Dato	Milepæl	Beskrivelse/Aktivitet
18.03.2021	Planoppstart	Planprogram legges ut for høring og planstart varsles. I høringsperioden avholdes det møter om planarbeidet og innhentes innspill
05.05.2021	Høringsfrist planprogram	UFS vedtar planprogrammet 3 juni. Vår til tidlig høst brukes til datainnsamling og samarbeid med skolene
07.10.2021	UFS arbeidsmøte	UFS får presentert foreløpige resultat av datainnsamling og legger føring for strategi. Planen bearbeides og utkast ferdigstilles
15.12.2021	Plan legges ut for høring	Høringsperioden varer frem til utgangen av januar
1.2.2021	Høringsfrist	Vedtak gjøres i løpet av februar/mars.

Figur 2 Framdriftsplan

Figur 3 Rugelbunn, marisko, vandrefalk, vipe, myggblom og kystlynghei er eksempler på naturtyper og arter vi ønsker innspill om.

Innspill

I forbindelse med høring av planprogrammet og kunngjøring av planoppstart, ønsker kommunen å åpne for muligheten til å komme med innspill på hva planen bør inneholde og til å komme med aktuelle observasjoner.

Kommentarer til planprogrammet eller konkrete innspill på lokaliteter for viktige arter og naturområder sendes til

Senja kommune, Pb. 602, 9306 Finnsnes eller e-post:
post@senja.kommune.no merk innspill med «naturmangfoldplan»

Hva ønsker vi innspill på?

Det kan være arter, viktige leveområder eller naturtyper. Vi ønsker oss gjerne bilder, og gode beskrivelser av området, ikke bare enkeltobservasjoner.

Noen eksempler på hva vi ønsker innspill på er:

- Lokaliteter med sjeldne arter, både planter, trær og dyr.
- Lokaliteter med spredning av uønskede skadelige arter
- Lokaliteter som er viktige områder for fugl og dyr, enten beiteområder, hekkeområder, spillplasser, kalvingsområder eller mytingsområder.
- Fra havet ønsker vi spesielt innspill på områder med koraller og rugelbunn (røde kalkalger, se bilde)
- Landskap – særegne eller viktige landskap (skog, myr, lynghei osv.)
- Geologiske forhold: lokaliteter med geologisk særpreg, eller viktige funn

Innspillene trenger ikke være begrenset til kun natur. Det kan være lokaliteter med spesielt særpreg – f.eks. steder hvor man finner en kombinasjon av viktig natur og kulturminne, eller naturfenomener med spesiell betydning.

Det kan være områder som ble høstet eller beitet i tidligere tider og der man finner naturspor etter tidligere aktivitet. Et eksempel er kystlynghei - områder dominert av røsslyng som har vært typiske beiteområder.

Vi ønsker også at man benytter <https://www.artsobservasjoner.no/> til å registrere observasjon av arter både under innspillperioden og senere.

